

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR**BEDEL SEVEN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2020/215
Karar Tarihi	: 2/3/2023
Başkan	: Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler	: Muammer TOPAL Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ İrfan FİDAN
Raportör	: Mahmut ALTIN
Başvurucu	: Bedel SEVEN
Vekili	: Av. Mehmet Zeki ŞAYLIK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, araca haksız el konulmasından dolayı mahrum kalınan gelirin ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. A.K. ve M.F.P. tarafından suçta kullanıldığı iddiasıyla başvurucuya ait araca/kamyona 17/10/2003 tarihinde el konulmuştur. Ardından 11/12/2003 tarihli iddianameyle A.K. ve M.F.P.nin 10/7/2003 tarihli ve 4926 sayılı mülga Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na muhalefet suçundan cezalandırılmaları ve başvuruya ait aracın müsaderesine karar verilmesi istemiyle kamu/ceza davası açılmıştır. Ceza mahkemesinin sanıkların cezalandırılmalarına ve suçta kullanılan aracın müsaderesine dair 2/3/2007 tarihli kararı, Yargıtayca 12/4/2011 tarihinde bozulmuştur. Ceza mahkemesince bozma kararına uyularak 14/6/2011 tarihinde olağanüstü dava zamanasını süresinin dolmuş olması sebebiyle sanıklar hakkındaki kamu davasının düşmesine, aracın başvurucuya iadesine karar verilmiştir. Ardından aracın başvuruya iadesi için 13/9/2011 tarihinde mal müdürlüğüne müzekkere yazılmıştır.

3. Başvurucu 31/3/2015 tarihinde hukuk mahkemesinde Maliye Bakanlığı aleyhine açtığı haksız fiilden kaynaklı tazminat davasında, haksız olarak el konulan aracın iyi muhafaza edilemediğini iddia ederek elkoyma tarihinden itibaren mahrum kalınan gelirin ve araç bedelinin ödenmesini talep etmiştir. Çukurca Mal Müdürlüğü'nün 7/3/2016 tarihli müzekkere cevabında, aracın çalışır vaziyette ve sağlam olarak teslim alındığı, eski ceza infaz kurumu bahçesinde hurda ve kullanılmaz durumda olduğu belirtilmiştir. Hukuk mahkemesi 13/7/2016 tarihinde araç bedeli talebinin kısmen kabulüne, mahrum kalınan gelir talebinin ise reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, ceza dosyasındaki delillere göre araca haklı olarak el konulduğunu belirterek başvurucunun araçtan yoksun kaldığı süre için zarar talep edemeyeceğini ifade etmiştir. Başvuru konusu bu karar 11/11/2019 tarihinde Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir.

4. Başvurucu, nihai hükmü 25/11/2019 tarihinde öğrendikten sonra 24/12/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu, evvela aracın ceza dosyasında iddia edilen olayda iradesi ve bilgisi dışında kullanıldığını belirterek iyi niyetli üçüncü kişi olduğunu vurgulamıştır. Başvurucu özellikle ceza davasından haberdar edilmediğini ve ceza mahkemesinin aracın iade edilmesine ilişkin kararından sonra aracın iadesi için 13/9/2011 tarihinde mal müdürlüğüne müzekkere yazmasına rağmen kendisinin haberdar edilmediğini iddia etmiştir. Başvurucu; araca el konulduğu tarihten itibaren araçtan mahrum kaldığını, bu tarih kabul edilmese bile iade kararından itibaren mahrum kaldığı gelirin ödenmesi gerektiğini belirterek silahların eşitliği ve ayrımcılık yasağı ile mahkemeye erişim, adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; öncelikle Anayasa Mahkemesince yapılacak değerlendirmede, aracın bedeline karşılık tazminata hükmedilmiş olmasının başvurusunun mağdur sıfatının devam edip etmediği yönünden yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Ardından 2003 ile 2011 yılları arasında devam eden ceza yargılamasında aracın siciline şerh konulduğu ve araca fiilen de el konulduğu dikkate alındığında başvurusunun ceza davasından haberdar olmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca elkoyma tedbirinin kanuni dayanağı ile meşru bir amacının bulunduğu açıklandıktan sonra araç bedeline hükmedilmiş olmasının müdahalenin orantılılığına ilişkin olarak yapılacak değerlendirmede gözönünde bulundurulması gerektiği izah edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formunda belirttiği iddialarını yinelemiştir.

7. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. El konulan araç, başvurusunun mülkiyetinde bulunduğundan mülkün varlığı noktasında tartışma yoktur. Ayrıca başvurusunun aracına el konulmasının mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği de kuşkusuzdur. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin çok sayıda kararında da belirtildiği üzere müdahalenin amacı da gözetildiğinde mülkiyetin kamu yararına kullanımının düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Hanife Ensaroğlu*, B. No: 2014/14195, 20/9/2017, § 52; *Onur Tur Uluslararası Nakliyat Ltd. Şti.*, B. No: 2015/947, 15/11/2018, § 52, *Hikmet Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.*, B. No: 2016/4557, 4/7/2019, § 54).

10. Somut olayda müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru amacının bulunmadığı hususunda başvurusunun bir şikâyeti yoktur. Ayrıca müdahalenin kanunilik ilkesi yönünden sorunlu olduğu anlaşılmış ise de başvurusunun bu yönleriyle resen incelenmesini gerektiren bir neden de tespit edilememiştir. Dolayısıyla ölçülülük unsuruyla sınırlı bir denetim yapılacaktır.

11. Anayasa Mahkemesi *Hanife Ensaroğlu ve Onur Tur Uluslararası Nakliyat Ltd. Şti. ve Hikmet Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.* kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda, elkoyma veya müsadere gibi tedbirler yoluyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerin bireyin menfaatleri ile kamunun yararı arasında olması gereken adil dengeyi bozması için suça veya kabahate konu eşyanın malikinin davranışı ile kamunun ihlali arasında uygun bir illiyet bağının olması ve iyi niyetli eşya malikine eşyasını -tehlikeli olmaması kaydıyla- geri kazanabilme olanağının tanınması veya iyi niyetli malikin bu nedenle oluşan zararının tazmin edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bu zararın kaçınılmaz olandan ağır veya aşırı sonuçlara da yol açmaması ya da oluşması durumunda böyle bir zararın kamu makamlarınca makul bir sürede, uygun bir yöntem ve vasıtalarla gideriminin sağlanması gerektiği dile getirilmiştir. Bu minvalde somut olayın özelliklerine göre fiili elkoyma süresinin makul bir süreyi aşması durumunda oluşacak zarar yönünden bu sürenin uzamasına yol açan kamu makamlarının sorumlu olduğu ve el koymadan doğan zararların kamu makamlarınca karşılanması gerektiği ifade edilmiştir.

12. Başvurucu, ceza davasından haberdar edilmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkı ile silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiş ise de ceza davasındaki nihai karar öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmamıştır. Ayrıca elkoyma tarihinden iade karar tarihine kadarki elkoyma sürecine ilişkin olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde öngörülen tazminat yoluna başvurulmadığı anlaşıldığından elkoyma tarihinden iade karar tarihine kadarki dönem bakımından olağan başvuru yolları tüketilmeden bireysel başvuru yapıldığı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu hususlar inceleme kapsamı dışında tutularak başvuru, aracın iadesi kararından sonraki dönem yönünden değerlendirilmiştir.

13. Somut olayda ceza mahkemesinin 2011 yılında aracın iade edilmesine karar vermesine ve iadesi için mal müdürlüğüne müzekkere yazmasına rağmen -tazminat davası tarihine kadar- yaklaşık üç yıl fiilen devam eden elkoyma süresinin somut olayın koşullarında makul olmadığı anlaşılmıştır.

14. Bakanlık görüşünde başvurunun aracın iade kararından haberdar olmamasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu ifade edilmiş ise de başvuru kendisinin haberdar edilmediğini iddia etmiştir. Bu durumda iade kararından sonra başvurunun aracını teslim alması hususundaki iddiasının aksinin ortaya konulmadığına dikkat çekmek gerekir. Öte yandan kamu makamları tarafından el konulan ve kısa süre içinde sahibine iadesi gerektiği anlaşılan bir aracın iadesinin kamu makamlarının sorumluluğunda olduğuna, araç sahibine aracının nerede ve hangi amaçla tutulduğunu araştırıp iadesini talep etme yükümlülüğünün yüklenemeyeceğine işaret etmek gerekir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Gazi Muhammed*, B. No: 2018/37732, 24/11/2021, § 59). Buna rağmen başvurucuya bu fiili el koymadan kaynaklı mahrum kalınan geliri için herhangi bir tazminat ödenmemiştir. Yukarıda belirtilen ilkeler ışığında somut olay değerlendirildiğinde kamu makamlarınca yapılan elkoyma işleminden kaynaklanan söz konusu zararı içeren tazminat talebinin reddedilmesi başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklemektedir. Dolayısıyla başvurunun mülkiyet hakkının korunması ile kamu yararı arasında olması gereken adil denge, başvuru altyhinc bozulmuş olup müdahale ölçüsüzdür.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

İrfan FİDAN bu görüşe katılmamıştır.

III. GİDERİM

16. Başvurucu, ihlalin tespit edilmesi ile yargılamanın yenilenmesine ve miktar belirtmeksizin tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

17. Başvuruda tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

18. Öte yandan mülkiyet hakkı yönünden ihlalin niteliğine göre yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE**,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE İrfan FİDAN'nın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA**,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2015/175, K.2016/331) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Tazminat talebinin **REDDİNE**,

E. 364,60 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.264,60 TL yargılama giderinin başvuruca **ÖDENMESİNE**,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Yargıtay 4. Hukuk Dairesine **GÖNDERİLMESİNE**,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 2/3/2023 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu, aracına haksız el konulmasından dolayı mahrum kalınan gelirin ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
2. A.K. ve M.F.P. tarafından kaçak 200 kg şeker, 328 litre benzin ile 60 karton V. ve 42 karton B. marka sigaranın taşınmasında kullanıldığı iddia edilen 30 AC 731 plakalı Mitsubishi marka beyaz renkli 1994 model nakil vasıtası olan başvurucuya ait araca/kamyona 17/10/2003 tarihinde el konulmuştur.
3. A.K. ve M.F.P hakkında 11/12/2003 tarihli iddianameyle 4926 sayılı mülga Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na muhalefet suçundan cezalandırılmaları ve başvuruya ait aracın müsaderesine karar verilmesi istemiyle kamu davası açılmıştır.
4. M.F.P. hakkında yapılan yargılama sonunda şahsın kaçakçılık suçundan adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Bu karar 2007 yılında temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir. Adli para cezası hapse çevrilerek infaz edilmiştir.
5. A.K. hakkında verilen mahkûmiyet kararının anılan şahıs tarafından temyizi üzerine ise Yargıtayca 12/4/2011 tarihinde bozulmuştur. Ceza Mahkemesince bozma kararına uyularak 14/6/2011 tarihinde olağanüstü dava zamanaşımı süresinin dolmuş olması sebebiyle sanık hakkındaki kamu davasının düşmesine, aracın başvurucuya iadesine karar verilmiştir. Aracın başvuruya iadesi için 13/9/2011 tarihinde mal müdürlüğüne müzekkere yazılmıştır.
6. Çukurca Mal Müdürlüğü'nün 7/3/2016 tarihli müzekkere cevabında, aracın çalışır vaziyette ve sağlam olarak teslim alındığı, aracın eski cezaevi bahçesinde hurda ve kullanılmaz durumda olduğu belirtilmiştir.
7. Başvurucu 31/3/2015 tarihinde Maliye Bakanlığı aleyhine açtığı haksız fiilden kaynaklı tazminat davasında, haksız el konulan aracın iyi muhafaza edilemediğini iddia ederek el koyma tarihinden itibaren mahrum kalınan gelirin ve araç bedelinin ödenmesini talep etmiştir.
8. Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesi 13/7/2016 tarihinde araç bedeli talebinin kısmen kabulüne, mahrum kalınan gelir talebinin ise reddine karar vermiştir. Başvuru konusu bu karar 11/11/2019 tarihinde Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir.
9. Başvuru konusu olayda, aracın sahibi olan başvurucunun ceza yargılaması sürecinde araca el konulması kararına itiraz etmediği, yargılamaya malen sorumlu veya müdahil olarak da katılmadığı anlaşılmaktadır.
10. Kaçakçılık suçunda kullanıldığı için 2003 yılında el konulan araca ilişkin olarak, el koyma ve ceza davası sürecinden başvurucunun haberdar olmaması hayatın olağan akışına uygun olarak kabul edilemez. Ayrıca ceza davasında iade kararından sonra başvurucunun aracın iadesini istediği ve buna rağmen teslim edilmediği de ortaya konulamamıştır.
11. Öte yandan başvurucu fiili el koymadan kaynaklı mahrum kalınan geliri olduğunu ispat edememiş, kaçakçılık suçunda kullanılan aracın hangi amaçla ve ne şekilde kullanılacağını da ortaya koyamamıştır.

12. Başvurucu tarafından açılan tazminat davasında başvurucu; ...*araç bedeli 12.000,00 TL'nin el koyma tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ve yine miktar belirtmeksizin mahrum kalınan gelirin el koyma tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.*"

13. Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesince; "*Toplanan delillere göre, dava konusu aracın dava dışı şahıslar tarafından kaçak eşya taşımacılığında kullanıldığı sabittir. Aracın ilk verilen ceza mahkemesi kararında müsaderesi yönünde hüküm kurulmuş ise de daha sonra davanın zaman aşımı yönünden düşürülmesine karar verildiğinden araç iade edilmiştir. Ceza dosyası içeriğindeki delillere göre araca el konulması haklı ve emareye dayalıdır. Bu nedenle araca haklı olarak el konulması gözetilerek davacının aracından yoksun kaldığı süre için bir zarar talep edemeyeceği değerlendirilmiş ve bu konudaki istemi reddedilmiştir. Ancak aracın davacıya iadesine karar verildiğinden aracın daha önce de idareden talep edildiğine dair dosyaya bir kanıt sunulamadığından mahkememizce aracın ikinci el piyasa rayicindeki fiyatı dava tarihi itibariyle tespit ettirilmiştir. Hurda değeri de belirlenmiştir. Davacı aracını hurda olarak alıp değerlendirilebilir. Bulunduğu yer idare tarafından belirtilmiştir. İade almasında bir engel yoktur. Araç aradan geçen süre içerisinde hurda haline gelmiş olup, bu nedenle aracın dava tarihindeki piyasa rayiç değeri olan 10.000,00 TL'den hurda değeri olan 1.117,00 TL indirilerek araç değeri olarak 8.883,00 TL'nin davalıya ödenmesine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur.*" şeklinde hüküm kurulmuştur.

14. Başvuruya ait aracın kaçakçılık suçunda kullanıldığı ceza davasında sabit hale gelmiştir. Nitekim ceza davasında yargılanan sanıklardan biri hakkında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşmiştir. Dolayısıyla el koyma işleminin yargılama sonuna kadar devam etmesinin hukuka aykırı olduğu söylenemez.

15. Öte yandan, başvurucu 2003 yılında el konulan ve trafik siciline de şerh konulan aracın kaçakçılık suçunda kullanıldığı iddiasıyla el konulduğundan haber olmadığının hayatın olağan akışına aykırı olacağı, başvurusunun ceza soruşturması ve kovuşturması sürecinde yargılamaya malen sorumlu veya ferî müdahil olarak katılma talebinde bulunmadığı gibi, ceza davasında olağan kanun yollarına da başvurmadığı açıktır.

16. Diğer taraftan başvurucu, tazminat davasında netice olarak 12.000,00 TL tazminat talebinde bulunmuş, bu dava sonunda Mahkeme kısmen kabul kararı vererek 8.883,00 TL'nin dava tarihinden itibaren faiziyle tahsiline karar vermiştir.

17. Tüm bu hususlar dikkate alındığında, el koyma işlemi ile başvurusunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu, kaçakçılık suçunda kullanılan araca ilişkin yapılan el koyma işleminin meşru amacının olduğu açıktır. Ayrıca başvurucuya, talep ettiği bedelin kısmen tazminat olarak ödenmesine karar verildiği, bu haliyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu söylenemez.

18. Açıklanan nedenlerle somut olay yönünden, başvurusunun mülkiyet hakkının ihlal edilmediği kanaatine vardığımdan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.